

mohou zahrnovat různé podskupiny, včetně disociativních látek a syntetických kanabinoidních receptorových agonistů. Významnou charakteristikou těchto látek je, že jejich účinky a rizika jsou často nejasná, což komplikuje jejich klasifikaci a kontrolu.

Pojem „klubové drogy“ se používá k označení látek, které jsou obvykle užívány v kontextu nočního života, jako jsou bary, noční kluby, koncerty a párty. Mezi tyto látky patří jak tradiční návykové látky, tak nové psychoaktivní látky, například syntetické kanabionoidy, ketamin nebo některé stimulanty. Tento termín však není přesný, protože tyto látky nejsou výhradně užívány pouze v nočním prostředí a jejich používání se může měnit v závislosti na aktuálních trendech a kulturách (1). Z právního hlediska je definice nových psychoaktivních látek problematická a není vždy užitečná pro klinické účely, neboť právní status některých látek se může v průběhu času měnit, což komplikuje jejich regulaci a kontrolu. V posledních letech se na příklad v ČR rychle rozvíjí trh s kratomem, HHC a dalšími semisyntetickými kanabionoidy. Tyto látky byly do roku 2023 dostupné online, v kamenných obchodech nebo automatech. Ovšem HHC, HHC-O a THC-P jsou od března 2024 zařazeny mezi návykové látky, nakládání s nimi je tak možné jen po splnění zákonných podmínek. Distribuce kratomu na druhé straně není v době psaní článku omezena (2).

Nové psychoaktivní látky představují komplexní fenomén, který zahrnuje širokou škálu uživatelů, přičemž každá skupina může užívat tyto látky z odlišných důvodů a preferovat různé typy těchto látek. Mezi uživateli nalezneme například studenty a návštěvníky klubů, kteří jsou obvykle přitahováni syntetickými stimulanty. V LGBT komunitě je užívání látek často spojováno s životním stylem, kde některé drogy, zejména ty s účinky na sexuální prožitek, nacházejí uplatnění v kontextu tzv. chemsexu. Další specifickou skupinou jsou tzv. psychonauti, kteří se zajímají o nové halucinogeny, a mladí profesionální sportovci, které přitahuje možnost vyhnout se detekci při rutinním testování. Rovněž populace vězňů vykazuje zvýšený zájem o silné syntetické kanabinoidní receptorové agonisty, zejména kvůli jejich schopnosti vyhnout se

odhalení při běžném testování. Podobné důvody mohou motivovat i osoby bez domova nebo jedince s vážnými a trvalými duševními problémy, kteří často hledají levné, silné a snadno dostupné psychoaktivní látky. Mezi uživateli se také nacházejí lidé, kteří mají zkušenosti s tradičními návykovými látkami, ale jsou přitahováni přístupností a silou nových látek. Zvláště zranitelné jsou mladé osoby, které mohou být k těmto látkám přitahovány z různých důvodů, včetně jejich dostupnosti a účinkům (3).

Syntetické kanabionoidy

Syntetické kanabionoidy, jakými jsou např. HHC, THC-p, HHC-p, představují významné riziko pro zdraví, zejména vzhledem k jejich nevyzpytatelnému složení a silným psychoaktivním účinkům. Tyto látky jsou často prodávány jako legální alternativy k přírodním kanabinoidům, přičemž jejich účinnost a bezpečnost nejsou dostatečně prozkoumány. Syntetické kanabionoidy působí jako plní agonisté kanabinoidních receptorů CB1, což znamená, že jejich účinky mohou být mnohem silnější a nepředvídatelnější než u přírodního THC, které je parciálním agonistou. Klinické projevy intoxikace syntetickými kanabionoidy zahrnují širokou škálu symptomů od mírné euforie a relaxace až po závažné neurologické a psychiatrické komplikace (4).

Mezi nejčastější nežádoucí účinky patří tachykardie, hypertenze, nevolnost, zvracení, agitovanost, úzkost a psychotické epizody. Byly také hlášeny případy akutní cévní mozkové příhody a ischemie myokardu po užití těchto látek. U některých uživatelů dochází k rozvoji paranoidních a halucinačních stavů, které mohou být doprovázeny agresivním chováním. Syntetické kanabionoidy rovněž zvyšují riziko vzniku dlouhodobých psychiatrických poruch, jako je schizofrenie, zejména u jedinců s predispozicí k těmto onemocněním. Kromě toho existuje riziko vzniku závislosti a závažných abstinčních příznaků při dlouhodobém užívání. Závažnost těchto účinků a jejich častá nejistitelnost běžnými screeningovými metodami činí z užívání syntetických kanabionoidů významný veřejnozdravotní

problém, který vyžaduje zvýšenou pozornost ze strany lékařů a zdravotnických pracovníků (5). Některé z kanabinoidních látek nejsou v současné době legálně distribuované. Změnu ovšem může přinést zákon o psychomodulačních látkách, který bude upravovat regulaci některých látek, mezi kterými mohou být také nyní zakázané kanabionoidy (2).

Syntetické opioidy

Syntetické opioidy představují významné riziko vzhledem k jejich vysoké potenci a časté přítomnosti v nelegálních návykových látkách, které mohou být prodávány bez vědomí spotřebitelů o jejich skutečném obsahu. Mezi syntetické opioidy patří například deriváty fentanylu a nitazeny, které jsou často mnohem účinnější než klasické opioidy, což výrazně zvyšuje riziko předávkování a úmrtí v důsledku respirační deprese (6). Mezi další zástupce patří Carfentalin, U-47700, AH-7921, MT-45 a jiné. Užívány jsou především pro své euforické účinky, působí také sedativně a analgeticky (7).

Rizika spojená s užíváním syntetických opioidů jsou mnohostranná. Kromě život ohrožujícího respiračního útlumu mohou tyto látky vést k závažným neurotoickým a kardiovaskulárním komplikacím. Předávkování syntetickými opioidy vyžaduje rychlý zásah s použitím antidota, jako je naloxon, a intenzivní podpůrnou péči. V posledních letech byly v Evropě zaznamenány epidemie otrav, které byly způsobeny zejména nitazenovými opioidy a fentanylem, často smíchanými s dalšími látkami, jako jsou benzodiazepiny nebo xylozain, což dále zvyšuje riziko komplikací. Navíc, vzhledem k tomu, že tyto látky jsou často prodávány na černém trhu a mohou být zaměněny za méně nebezpečné léky, je diagnostika a léčba otrav komplikovaná, což vyžaduje zvýšenou pozornost a specializované toxikologické testování (8).

Zvyšující se dostupnost a šíření syntetických opioidů v Evropě je alarmující, zejména s ohledem na jejich schopnost způsobovat rozsáhlé epidemie otrav s vysokou úmrtností. Vzhledem k těmto rizikům je klíčové, aby lékaři a další zdravotníci byli dobře obeznámeni s projevy intoxikace syntetickými opioidy